

In præcedentibus versibus agitur de simplici fornicatione, quæ mala declaratur, sed tantâ poenâ non afficitur. In multis aliis Scripturæ locis fornicarii et adulteri exhibentur ut peccatores distincti et gravissimis poenis digni, v. g., I. ad Corint., 6, 9 : *Nolite errare; neque fornicarii... neque adulteri... regnum Dei possidebunt.*

2° SS. Patres unanimi ore docuerunt adulterium esse grave peccatum, illudque velut ab aliis distinctum habuerunt.

3° Praxi Ecclesiæ: Ecclesia enim poenas canonicas decernens, multò majores adulteris, quàm simpliciter fornicariis, imponendas esse statuerat.

4° Consensu populorum: constat quippè omnium nationum historiâ, adulterium semper et ubiquè habitum fuisse ut grande peccatum, à simplici fornicatione diversum. Ità celebriores judicârunt legislatores, ut Solo apud Græcos, Romulus apud Romanos, et Codicis nostri poenalis auctores, qui, art. 337, hoc decreverunt: *La femme convaincue d'adultère subira la peine de l'emprisonnement pendant trois mois au moins et de deux ans au plus.* Complex mulieris eâdem poenâ et insuper mulctâ à 100 fr. usque ad 200 fr. plectendus est. (1)

(1) Le meurtre commis par l'époux sur l'épouse, ou par celle-ci sur son époux, n'est pas excusable, si la vie de l'époux ou de l'épouse qui a commis le meurtre n'a pas été mise en péril dans le moment même où le meurtre a eu lieu.

Néanmoins, dans le cas d'adultère, le meurtre commis par l'époux sur son épouse, ainsi que sur le complice, à l'instant où il les surprend en flagrant délit dans la maison conjugale, est excusable. Code pénal, art. 324.

Attamen, ex articulo 326, occisor poenâ carceris ab uno ad quinque annos damnatur.

5° Deniquè ratione: etenim, præter malitiam fornicationi annexam, alia et quidem gravissima reperitur in adulterio, nempè fractio fidei conjugalis et turbatio familiarum, proindèque enormis injustitia; ergo, etc.

Hinc, si conjugatus cum solutâ rem habeat, speciale et grave est luxuriæ peccatum; sed gravius, si solutus cum conjugatâ, propter periculum falsos hæredes in alienam familiam introducendi, et multò gravius, si conjugatus cum conjugatâ, quia duplex est adulterium: illæ ergo circumstantiæ aperiendæ sunt in confessione.

Queritur an uxor quæ, consentiente viro, ab altero cognoscitur, rea sit adulterii.

R. Quidam probabilistæ id negârunt, aut saltem contenderunt circumstantiam adulterii tunc non necessariò declarandam esse in confessione. Sed Innocentius XI sequentem damnavit propositionem: *Copula cum conjugatâ, consentiente marito, non est adulterium, ideòque sufficit dicere in confessione se esse fornicatum.*

Hæc Pontificis sententia evidenti ratione fundatur: etenim, vi contractûs et ratione institutionis matrimonii, maritus habet jus uxore suâ in ordine ad prolem utendi, non verò potest eam alteri cedere, commodare aut locare, quin contra naturam conjugii peccet; ergo consensus ejus malitiam adulterii auferre nequit, sicut clericus validè renunciare non potest privilegio canonis excommunicationem contra injustos clericorum percussores pronuntiantis, quia tale privilegium ipsi clericatui annexum est; ergo, etc.

Verum maritus in eo casu restitutioni sibi debitæ et reparationi injuriæ renuntiare censetur.

Commercium carnale cum personâ alteri desponsatâ, vel personæ desponsatæ cum soluto, non est propriè adulterium, cum non sit accessus ad alterius torum; est tamen speciale injustitiæ peccatum in confessione declarandum, propter pactum in sponsalibus initum.

ARTICULUS QUINTUS.

De incestu.

Incestus est concubitus extramatrimonialis cum consanguineis aut affinibus intra gradus prohibitos.

Certum est naturalem debitam esse reverentiam parentibus, ac consequenter personis quæ proximâ conjunctione sanguinis aut affinitatis eis devinctæ sunt. Itaque copula illicita cum eisdem duplicem habet malitiam, unam castitati oppositam, et alteram reverentiæ consanguineis aut affinibus debitæ contrariam. Unde peccatum istud semper habitum est velut speciale luxuriæ genus, et quidem gravissimum. In *Levitico*, 20, poenâ mortis plectitur; B. Paulus, I. ad Corint., 5, 1, ait: *Auditur inter vos fornicatio, et talis fornicatio qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat.* Ipsa ratio multò magis ab hujusmodi conjunctionibus, quàm à simplici fornicatione abhorret; ergo, etc.

Disputant theologi an omnes incestus ejusdem vel diversæ sint speciei: multi tenent eos

esse diversæ speciei; quia in copulâ cum consanguineis specialis est malitia, quæ non reperitur in copulâ cum affinibus, et specialis in coitu cum matre vel cum filiâ, quæ in aliis gradibus remotioribus sive consanguinitatis, sive affinitatis, non existit. Ità *Concina*, t. 15, p. 282, dicens hanc sententiam esse communioem et probabiliorem.

Attamen longè probabilior et etiam communior nobis videtur altera sententia: omnes quippè incestus eidem virtuti adversantur, scilicet reverentiæ conjunctis debitæ; ergo majori vel minori gravitate differunt inter se, non verò speciali malitiâ, nec proindè specie.

Verum, quidquid sit de illâ controversiâ speculative sumptâ, certum est dari obligationem declarandi in confessione, an incestus locum habuerit inter affines vel consanguineos, in lineâ rectâ vel collateralî, et in quo gradu: alioquin malitia hujus actûs non sufficienter aperiretur. Quis enim sibi persuadere posset concubitus cum matre, cum sorore, etc., satis declarari per generalem denominationem incestûs? Igitur declarandi videntur gradus inter quos matrimonium prohibetur.

Nihilominus plures theologi meritò æstimant poenitentem sollicitum esse non debere de aperendis remotioribus lineæ collateralis gradibus, quia hæc circumstantia non videtur mortaliter aggravans, v. g., in tertio aut quarto gradu consanguinitatis vel affinitatis.

Alii sunt incestus inter gradus prohibitos cognitionis spiritualis aut legalis. Incestus

autem isti specie adhuc differunt, tum à se invicem, tum ab incestu in consanguinitate et affinitate; manifestè enim eandem difformitatem non habent. Incestus quippè in cognatione spirituali est irreverentia erga sacramentum Baptismi aut Confirmationis; incestus verò in cognatione legali quamdam solum habet similitudinem cum irreverentiâ erga parentes, quæ in incestu inter gradus prohibitos consanguinitatis aut affinitatis reperitur; ergo, etc.

Copulâ inter personas quæ ob impedimentum honestatis publicæ matrimonium secum inire non possunt, ad incestum revocatur.

Insuper quidam volunt peccatum carnale confessarii cum suâ pœnitente ad incestum revocandum esse; alii verò negant. Sed quæcumque opinio eligatur, certum est hanc circumstantiam saltem multum esse aggravantem, et idcirco in confessione necessario declarandam, præsertim si confessarius occasione Sacramenti puellam (idem dicendum est de juvene) seduxerit, quia contra proprium et sanctum officium suum horrendè deliquit. Majus adhuc committeret peccatum, et justitiæ oppositum, si parochianam, cujus æternam salutem sibi commissam esse novit, in crimen adduceret; talis enim actio quoddam est monstrum in ordine morali, soli parricidio comparabile illudque superans.

Similiter tutor qui pupillam suam corrumpit, quamdam speciem incestus admittit, eamque circumstantiam aperire tenetur.

Deniquè actus venerei cum personis ejusdem

sexus, consanguinitate, affinitate aliove modo conjunctis exerciti, malitiæ incestus participant: igitur circumstantia hujus conjunctionis declaranda est.

Hic notare juvat incestum consummatum, tum in primo, tum in secundo gradu consanguinitatis et affinitatis, esse peccatum in hæce diœcesi reservatum, quod constat ex *Enchiridion*, p. 7. Insuper affinitatem producit.

ARTICULUS SEXTUS.

De sacrilegio.

Sacrilegium, quatenus luxuriæ peccatum, est violatio rei sacræ per actum carnalem. Dubitari non potest quin sit species luxuriæ distincta, quia præter peccatum contra castitatem, aliud contra Dei honorem evidenter complectitur.

Nomine rei sacræ intelliguntur persona Deo consecrata, locus cultui divino destinatus, et alia objecta specialiter sanctificata.

1º Persona Deo consecrata : persona autem Deo consecratur per votum solemne in professione religiosâ emissum, per ordinis sacri suspensionem, et per votum simplex castitatis. Igitur qui uno ex his modis Deo fuit consecratus, sacrilegii fit reus, si aliquod peccatum contra castitatem externè vel internè committat: itè, qui cum persona sacrâ peccat, vel eam concupiscit. Si utraque persona sit sacra, duplex erit sacrilegium, siquidem duplex violatur obligatio religiosa.

An verò religiosus solemniter professus, qui

est sacerdos, duplex admittat sacrilegii peccatum, si contra castitatem delinquat, non sibi consentiunt theologi; multi negant, dicentes hunc religiosum duo quidem violare vota, sed eundem finem respicientia, ac proinde contra eandem virtutem eodem modo peccare. Alii verò non pauci affirmant, quia tenetur, juxta ipsos, servare castitatem propter votum solemne et propter statutum Ecclesiæ: si ergo hanc virtutem aliquo peccato lædat, duplicem simul violat obligationem, ac consequenter duplex committit peccatum. Utraque opinio suam habet probabilitatem; igitur pars tutior eligenda est in praxi.

Qui autem votum castitatis pluries iteravit, aut votum simplex voto solemni addidit, non ideò multiplex committit peccatum, illud violando; unica quippè est obligatio. Attamen qui votum solemne emisit, non sufficienter se accusaret, dicendo se castitatem vovisse; nam circumstantia solemnitatis in voto, si speciem non mutet, saltem notabiliter peccatum aggravat, juxta probabilem multorum sententiam.

Qui personam Deo consecratam directè vel indirecte, v. g., consilio, suasionem, turpiloquiis aut perversis exemplis, ad peccandum contra castitatem inducit, sacrilegii fit reus, licèt ipse luxuriosè circa eam non peccet; tunc enim violatio alterius voti ipsi tanquàm causæ scandalizanti imputatur, ait *Dens*, t. 4, p. 418.

Si verò persona sacra in causâ esset cur persona libera peccato luxuriæ commacularetur, scandalum quidem rea esset, non autem sacrilegii,

quia propriam et non alienam vovit castitatem. Ità *Billuart*, *Dens*, etc.

2° Locus cultui divino destinatus, qui dicitur locus sacer: locus verò sacer ille intelligitur qui auctoritate ecclesiasticâ divinis officiis vel sepulturæ fidelium destinatur, ut sunt ecclesiæ et cœmeteria benedicta.

Tota capacitas interna ecclesiarum sub hâc designatione comprehenditur, velut capellæ, confessionaria, sacra podia (*tribunes*), etc., non autem partes externæ, ut parietes, tectum, gradus ante januas, turris campanarum si ab ecclesiâ et cœmeterio sejuncta sit, chorus monialium ab ecclesiâ separatus. Communiter excipitur etiam sacristia, licèt quidam contradicant.

Disputant theologi de oratoriis, an inter loca sacra computari debeant, nec ne. Quoad ea quæ celebrandis divinis officiis publicè destinata sunt, ad quæ fideles pulsu campanæ vel alio modo vocati, indiscriminatim conveniunt, vel quæ ad privatos non pertinent, nulla videtur esse difficultas; sacra reputari debent. Ità generaliter quos vidimus auctores. Docetur è contra, oratoria privata non computanda esse inter loca sacra, quia 1° sub nomine *ecclesiæ* non intelliguntur; 2° privilegiis ecclesiarum non gaudent; 3° solâ voluntate dominorum ad usum profanum reduci possunt.

Non tamen facile concipitur actum venereum in hujusmodi loco exercitum, inde specialem non induere malitiam, et arbitramur cum *Concina*, t. 15, p. 287, talem circumstantiam esse aperiendam.

Alia loca benedicta, sed missis celebrandis vel sepulchris fidelium non destinata, ut domus, monasteria, quædam oratoria, etc., non habenda sunt tanquam loca sacra in ordine ad sacrilegium, de quo hic tractamus.

Omnis actus venereus in loco sacro voluntariè peractus, etiam occultè, malitiam sacrilegii contrahit, quia, juxta communem hominum æstimationem, est irreverentia erga istum locum, proindeque erga Deum.

Si actus ille esset notus, et per seminis effusionem consummatus, quamvis semen in pavementum non caderet, pollueretur locus: *Decret., dist. 68, c. 3, et de Consecr., dist. 1, c. 20.* Non tamen publicitas locum polluit, sed pollutum manifestat, et obligationem eo abstinendi, donec reconcilietur, imponit. *Billuart, t. 13, p. 404.*

Multi dicunt aspectus, oscula, turpiloquia et tactus impudicos in loco sacro habitos, etiam secluso proximo pollutionis periculo, malitiam sacrilegii contrahere, tum propter honorem Deo debitum, tum propter periculum pollutionis semper existens; alii verò id negant, hoc axiomate innixi; *Odia sunt restringenda*, et aliundè quia sola seminis effusio declaratur in jure locum sacrum polluere. Hæc ipsamet controversia inter doctos agitata suadet circumstantiam loci sacri tunc aperiendam esse, præsertim si actus fuissent enormiter turpes, ut aspectus vel tactus partium venerearum.

Insuper ferè omnes theologi fatentur dictos actus malitiam sacrilegii induere, si tales sint ut proximo pollutionis periculo exponant, quia

lex ecclesiastica, pollutionem in loco sacro prohibens, vetat eo ipso ne quis proximo periculo hujusmodi infamiæ se exponat: porro actus valdè turpes et voluntarii tali periculo evidenter exponunt; ergo, etc.

Communiùs, è contra, tenent auctores peccata contra castitatem merè interna specialem non contrahere malitiam ex circumstantiâ loci sacri, nisi persona habeat voluntatem ea in ipso loco consummandi, quia, seclusâ hâc intentione, gravem injuriam loco sacro inferre non videtur. Sic *Dens, t. 4, p. 261.*

Concubitus etiam legitimus conjugum in loco sacro, absque necessitate exercitus, malitiam sacrilegii contrahit: ità communiter doctores, ex *Dist. 68, c. 3.* Si autem ille actus ex solâ necessitate fiat in loco sacro, v. g., quia conjuges tempore belli ibi detinentur, et in proximo incontinentiæ periculo versantur nisi coeant, multi negant locum pollui, et conjuges peccare, quia, inquiunt, Ecclesia actum per se licitum in tali circumstantiâ prohibere non censetur.

Sed alii communiùs, ut nobis videtur, affirmant copulam conjugalem in eo casu illicitam et sacrilegam esse, quia impossibile est talem esse necessitatem, ut Ecclesia de severitate legis suæ in honore Dei fundatæ relaxet: unusquisque enim oratione, jejunio, aliisque mediis stimulos carnis sedare potest, sicut eos sedare teneretur si compar esset absens, ægrotans aut mortua; ergo, etc. Sola hæc sententia admitenda est in praxi. Vide *Billuart, t. 13, p. 406, et S. Ligorium, l. 3, n° 458.*